

Rapport

Datum: 21 mei 2007

Rapportnummer: 2007/101

KLACHT

Verzoekster klaagt erover dat de Dienst Vervoer & Ondersteuning (verder: DV&O) van het Ministerie van Justitie op 24 januari 2006 onvoldoende toezicht heeft gehouden tijdens verzoeksters vervoer van de rechtbank te Dordrecht naar de justitiële jeugdinrichting Den Hey-Acker te Breda. Verzoekster klaagt er met name over dat medewerkers van DV&O die dag niet hebben voorkomen dat zij tijdens het vervoer is geconfronteerd met ongewenste verhalen van een volwassen vrouwelijke gedetineerde.

BEOORDELING

Algemeen

Verzoekster verbleef ingevolge een civielrechtelijke machtiging van de kinderrechter in de justitiële jeugdinrichting Den Hey-Acker te Breda.

Op 24 januari 2006 vervoerde de Dienst Vervoer & Ondersteuning (verder te noemen: DV&O) verzoekster naar de rechtbank te Dordrecht en weer terug.

Op de terugreis zat verzoekster naast een volwassen vrouwelijke gedetineerde die verzoekster nauwgezet heeft verteld hoe ze haar partner om het leven heeft gebracht en wat ze met het lichaam heeft gedaan. Volgens verzoekster kwam de vrouw steeds dichterbij tegen haar aan zitten en zat de vrouw aan haar lichaam. Verzoekster stelt dat ze hierdoor slecht kan slapen en eng droomt.

Bij brief van 14 april 2006 aan het Ministerie van Justitie, Dienst Justitiële Inrichtingen, afdeling Individuele Jeugdzaken, klaagde verzoeksters raadsman erover dat er klaarblijkelijk onvoldoende toezicht is gehouden tijdens het vervoer, waardoor verzoekster is geconfronteerd met ongewenste verhalen van een volwassen vrouwelijke gedetineerde.

De raadsman voerde aan dat het vervoeren van kinderen en volwassenen samen in strijd is met artikel 37 van het Verdrag inzake de rechten van het kind (zie Achtergrond, onder 3.). In artikel 37 onder c staat bepaald dat ieder kind dat van zijn vrijheid is beroofd, wordt gescheiden van volwassenen tenzij het in het belang van het kind wordt geacht dit niet te doen, aldus de raadsman.

Nadat het Ministerie van Justitie de brief van verzoeksters raadsman had doorgestuurd naar DV&O, deelde de directeur van DV&O verzoeksters raadsman bij brief van 21 juni 2006 mee dat verzoekster uit het oogpunt van efficiënte en doelmatige planning als een "toevoeging" op een rittenlijst is geplaatst van een daarvoor in aanmerking komend transport. Het was mogelijk om verzoekster naast een volwassen vrouwelijke gedetineerde te plaatsen, aangezien de vervoersinstructie daartoe de ruimte biedt, aldus de directeur. Hij merkte hierbij op dat deze situatie eerder uitzondering dan regel was.

Voorts gaf de directeur aan dat het door de raadsman genoemde artikel uit het Verdrag betreffende de rechten van het kind als zodanig door DV&O wordt erkend, maar dat DV&O is gehouden aan de van toepassing zijnde artikelen van de vervoersinstructie.

De directeur stelde verder dat er vanuit de bestuurderscabine slechts beperkt zicht is op de celcompartimenten. Dit beperkte zicht is geen onwil van de verantwoordelijke transportgeleiders, maar meer een technisch probleem. DV&O is momenteel bezig met een onderzoek om dit probleem middels het plaatsen van camera's in het voertuig te verhelpen.

I. Bevindingen

1. Verzoekster klaagt erover dat DV&O op 24 januari 2006 onvoldoende toezicht heeft gehouden tijdens haar vervoer van de rechtbank te Dordrecht naar Den Hey-Acker te Breda, waardoor niet is voorkomen dat zij tijdens het vervoer is geconfronteerd met verhalen van een volwassen vrouwelijke gedetineerde.

Verzoekster doet hierbij een beroep op artikel 37 lid c van het Verdrag inzake de rechten van het kind.

2. De minister van Justitie heeft de Nationale ombudsman in zijn brief van 6 oktober 2006 laten weten dat tijdens het bewuste transport meerdere volwassen mannelijke en vrouwelijke gedetineerden in gescheiden celcompartimenten zijn vervoerd. In het celcompartiment waarin verzoekster werd vervoerd, bevond zich tevens een volwassen vrouwelijke gedetineerde. Volgens de minister laat artikel 2.7 van de vervoersinstructie (zie Achtergrond, onder 1.) toe dat onder bepaalde dwingende omstandigheden van het gescheiden vervoer van volwassenen en jeugdigen kan worden afgeweken. Dit kan zich voordoen wanneer logistieke omstandigheden daartoe dwingen, hetgeen bij het bewuste vervoer het geval was, aldus de minister. Wanneer verzoekster niet tezamen met de volwassen vrouwelijke gedetineerde in één compartiment zou zijn geplaatst, dan was die dag geen terugreis naar de jeugdinrichting mogelijk geweest en had verzoekster elders (bijvoorbeeld in een politiebureau of huis van bewaring) moeten overnachten.

Aan het vervoer van verzoekster waren geen nadere voorwaarden verbonden (op de transportaanvraag waren geen bijzonderheden vermeld), hetgeen de beslissing rechtvaardigde om verzoekster samen met de volwassen vrouwelijke gedetineerde in één celcompartiment te plaatsen. De minister gaf nog aan dat DV&O ernaar streeft om de rittenplanning zodanig in te richten dat het samen plaatsen in één compartiment van een jeugdige en een volwassene van hetzelfde geslacht zoveel mogelijk wordt vermeden.

Voorts gaf de minister aan niet van mening te zijn dat de bestaande regelgeving ontoereikend is. Volgens de minister heeft het toezicht tijdens het vervoer zijn grenzen, maar is het zeker niet ontoereikend.

Ter verduidelijking heeft de minister aangegeven dat de voertuigen van DV&O zijn ingedeeld in verschillende celcompartimenten die geen extra geluidsisolatie hebben en waarvan de afscheidingswanden goeddeels transparant zijn. Vanuit het luikje tussen de bestuurderscabine en de celcompartimenten kan de bestuurder zien wat er achter in de compartimenten gebeurt. De justitiabelen kunnen zowel visueel als auditief met elkaar in contact treden. Het visuele contact tussen de gedetineerden kan desgewenst worden tegengegaan door het plaatsen van een afschermwand, waardoor wel het toezicht vanuit de bestuurderscabine wordt beperkt op hetgeen er in de celcompartimenten gebeurt.

Ook is auditieve controle mogelijk, alhoewel het door onder andere het geluid van de motor van het voertuig niet steeds mogelijk is ieder gesprek in het voertuig woordelijk te volgen.

De minister heeft verder gesteld dat het toezicht dat tijdens het transport wordt gehouden, is vastgelegd in de vervoersinstructie en de circulaire vervoer jeugdig ingeslotenen. Deze toezichtbepalingen zijn het resultaat van een zorgvuldige afweging van verschillende belangen en rechten. Naast de veiligheid van de te vervoeren justitiabelen en hun grondrechten, zijn ook de veiligheid van de transportgeleiders en bedrijfsmatige aspecten hierin meegewogen. De minister is van mening dat het bij het transport mogelijk is om genoegzaam toezicht op de te vervoeren justitiabelen te houden. Volgens de minister kan niet worden gesteld dat de transportgeleider zich niet aan de vervoersinstructie heeft gehouden. Evenmin is gebleken dat de transportgeleiders tijdens het transport hebben geweten dat verzoekster met ongewenste verhalen werd geconfronteerd. Verzoekster had tijdens het transport niet kenbaar gemaakt dat zij met ongewenste verhalen werd geconfronteerd.

Ten aanzien van het plaatsen van camera's in de voertuigen heeft de minister gesteld dat dit gezien de hieraan verbonden kosten niet haalbaar is. In nieuwe voertuigen wil de minister met behulp van lexanglas van 60 bij 60 cm de zichthoek van de bestuurder vergroten, maar hierover is nog geen formeel besluit genomen.

Ten slotte heeft de minister aangegeven van mening te zijn dat artikel 37 c van het Verdrag inzake de rechten van het kind (zie Achtergrond, onder 3.) is verankerd in de Beginselenwet justitiële jeugdinrichtingen. Er zijn aparte jeugdinrichtingen, met speciale regelingen en in de circulaire Vervoer jeugdig ingeslotenen en in de Vervoersinstructie Dienst Vervoer & Ondersteuning zijn speciale bepalingen opgenomen ten aanzien van het vervoer van jeugdigen (zie Achtergrond, onder 1. en 2.). Hiermee is volgens de minister in voldoende mate voldaan aan de verplichtingen voortvloeiend uit artikel 37 c van genoemd verdrag.

De minister is van mening dat er voldoende toezicht is gehouden tijdens het transport en acht de klacht ongegrond.

3. Twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman hebben op 28 november 2006 twee voertuigen van DV&O bekeken, welke typen thans door DV&O in gebruik zijn. Hun bevindingen zijn de volgende. Achter de stoel van de rijder is in de wand tussen de bestuurderscabine en de celcompartimenten een raampje geplaatst waardoor de rijder visuele controle kan uitoefenen op hetgeen in de celcompartimenten gebeurt. Het zicht dat de rijder op de verschillende celcompartimenten heeft, wordt in sterke mate beperkt door de hoofdsteun van de stoel waarop hij zit. De rijder moet zich gedeeltelijk omdraaien om te kunnen zien wat er achter hem gebeurt, waarbij de veiligheidsriem die hij om heeft in de weg zit. Het licht in de celcompartimenten is minimaal, omdat de justitiabelen anders van buitenaf zichtbaar zijn. Hierdoor is het zicht eveneens beperkt. Verder is het zicht afhankelijk van de plaats waar iemand zit. Zo is er in het geheel geen zicht op de persoon die achterin bij het raam zit.

4. De Inspectie voor de Sanctietoepassing heeft in 2006 onderzoek gedaan naar het gedetineerdenvervoer (zie Achtergrond, onder 4.). Alhoewel dit onderzoek geen betrekking had op jeugdigen (die in een justitiële inrichting verblijven), zijn de uitkomsten van dit onderzoek toch van belang voor deze klacht.

Zo concludeerde de Inspectie onder meer dat de mogelijkheid tot communicatie tussen gedetineerden en transportgeleiders tijdens het vervoer te beperkt is. Er is geen direct zicht op de celcompartimenten en het is nagenoeg niet mogelijk om tijdens het vervoer contact te leggen tussen gedetineerden en transportgeleiders.

De Inspectie deed DV&O onder meer de aanbeveling ieder voertuig waarbij vanuit het bestuurderscompartiment geen direct zicht is op de celcompartimenten uit te rusten met cameratoezicht en een (eenzijdig vanuit het bestuurderscompartiment te bedienen) spreek-luisterverbinding tussen de celcompartimenten en het bestuurderscompartiment.

5. Naar aanleiding van de aanbeveling van de Inspectie is het Ministerie van Justitie een proef gestart door onder meer camera's in voertuigen van DV&O te plaatsen.

Op 15 februari 2007 heeft de Nationale ombudsman de minister nadere vragen over deze proef gesteld.

Bij brief van 24 april 2007 heeft de minister de Nationale ombudsman laten weten dat medio 2006 met ongeveer 10% van de voertuigen van DV&O een proef is gestart met het plaatsen van camera's in compartimenten waarop vanuit het bestuurderscompartiment slecht zicht is. Dat beperkte zicht is ontstaan doordat de transparante schotten tussen de compartimenten zijn vervangen door niet-transparante schotten, welke vervanging heeft plaatsgevonden naar aanleiding van klachten van justitiabelen, aldus de minister.

Een proef met spreek-luisterverbindingen moet nog worden gestart en zal met ongeveer 3% van de voertuigen plaatsvinden.

II. Beoordeling

6.1 Het vereiste van bijzondere zorg houdt in dat bestuursorganen aan personen die onder hun hoede zijn geplaatst de zorg verlenen waarvoor deze personen, vanwege die afhankelijke positie, op die bestuursorganen zijn aangewezen.

6.2 Gelet op de bevindingen van de medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman en de conclusies van de Inspectie voor de Sanctietoepassing oordeelt de Nationale ombudsman dat de transportgeleiders van DV&O niet in de gelegenheid zijn om goed toezicht te houden op de justitiabelen die tijdens het vervoer aan hun zorg zijn toevertrouwd. Het zicht dat de rijder op de celcompartimenten heeft, is te beperkt en ook auditieve controle is slecht mogelijk. Nu de transportgeleiders geen goed toezicht kunnen houden, gaat de Nationale ombudsman ervan uit dat verzoekster daadwerkelijk door de volwassen vrouwelijke gedetineerde is lastig gevallen.

Alhoewel de transportgeleiders niets kan worden verweten, oordeelt de Nationale ombudsman dat DV&O in die zin in strijd met het vereiste van bijzondere zorg heeft gehandeld dat de voertuigen niet zodanig zijn uitgerust dat transportgeleiders wél in de gelegenheid zijn goed toezicht te kunnen houden.

De onderzochte gedraging is op dit punt niet behoorlijk.

Gelet op de beoordeling in dit rapport en daarmee samenhangende rapporten is er vanwege de beperkte opzet van de hiervoor onder 5. genoemde experimenten aanleiding voor de Nationale ombudsman om tot een aanbeveling te komen.

7.1 Op grond van het Verdrag inzake de rechten van het kind heeft ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, er recht op te worden gescheiden van volwassenen tenzij het in het belang van het kind wordt geacht dit niet te doen.

7.2 Vast is komen te staan dat verzoekster samen met een vrouwelijke volwassen gedetineerde in een celcompartiment heeft gezeten tijdens het vervoer van de rechtbank naar de jeugdinstelling.

De Vervoersinstructie schrijft voor dat jeugdigen zoveel mogelijk in een apart compartiment worden geplaatst. De Nationale ombudsman is het niet eens met de stelling van de minister dat met de Vervoersinstructie en de circulaire Vervoer jeugdig ingeslotenen in voldoende mate is voldaan aan de verplichtingen die voortvloeien uit artikel 37 lid c van het Verdrag inzake de rechten van het kind. Deze verdragsbepaling geeft immers geen ruimte voor vervoer zoals in de Vervoersinstructie is omschreven en schrijft uitdrukkelijk voor dat jeugdigen en volwassenen van elkaar moeten worden gescheiden. Hierop kan alleen een uitzondering worden gemaakt wanneer het samenbrengen van de jeugdige met de volwassene in het belang van de jeugdige is. Hiervan was in het onderhavige geval geen sprake, aangezien logistieke omstandigheden ertoe hebben geleid verzoekster samen met

de volwassen vrouwelijke gedetineerde in een celcompartiment te plaatsen. DV&O heeft dan ook gehandeld in strijd met het recht dat kinderen die van hun vrijheid zijn beroofd, hebben, om te worden gescheiden van volwassenen.

De onderzochte gedraging is ook op dit punt niet behoorlijk.

Ook dit punt geeft de Nationale ombudsman aanleiding een aanbeveling te doen.

CONCLUSIE

De klacht over de onderzochte gedraging van de Dienst Vervoer & Ondersteuning van het Ministerie van Justitie te Tilburg, is

gegrond, wegens strijd met het vereiste van bijzondere zorg én wegens schending van het recht dat jeugdigen die van hun vrijheid zijn beroofd, hebben, om te worden gescheiden van volwassenen.

AANBEVELING

De Nationale ombudsman geeft de minister van Justitie in overweging zich het grote belang van toezicht en controle bij het transport van jeugdigen ter harte te nemen. Dit belang laat zich vertalen in het realiseren van voldoende middelen van controle en toezicht bij transporten door DV&O. Hierbij kan primair gedacht worden aan het plaatsen van camera's en spreek-luisterverbindingen in alle transportmiddelen waar dat noodzakelijk is.

De Nationale ombudsman geeft de minister van Justitie voorts in overweging ervoor zorg te dragen de Vervoersinstructie te wijzigen in die zin dat DV&O jeugdige en volwassen justitiabelen in aparte voertuigen vervoert, zodat elke vorm van contact is uitgesloten en zij tijdens het vervoer volledig van elkaar zijn gescheiden.

ONDERZOEK

Op 12 juli 2006 ontving de Nationale ombudsman een verzoekschrift van mevrouw D. te Zwijndrecht, ingediend door de heer mr. M. Mook, advocaat te Dordrecht, met een klacht over een gedraging van de Dienst Vervoer & Ondersteuning van het Ministerie van Justitie te Tilburg.

Naar deze gedraging, die wordt aangemerkt als een gedraging van de minister van Justitie, werd een onderzoek ingesteld.

In het kader van het onderzoek werd de minister van Justitie verzocht op de klacht te reageren en een afschrift toe te sturen van de stukken die op de klacht betrekking hebben.

Vervolgens werd verzoekster in de gelegenheid gesteld op de verstrekte inlichtingen te reageren.

Twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman hebben twee voertuigen van de Dienst Vervoer & Ondersteuning bekeken.

Het resultaat van het onderzoek werd als verslag van bevindingen gestuurd aan betrokkenen.

De reactie van de minister van Justitie gaf geen aanleiding het verslag op een enkel punt te wijzigen of aan te vullen.

Verzoeksters raadsman gaf binnen de gestelde termijn geen reactie.

Informatieoverzicht

De bevindingen van het onderzoek zijn gebaseerd op de volgende informatie:

Verzoekschrift aan de Nationale ombudsman van 10 juli 2006, met bijlagen over de interne klachtenprocedure.

Standpunt van de minister van Justitie van 6 oktober 2006, met bijlagen.

Bevindingen van twee medewerkers van het Bureau Nationale ombudsman naar aanleiding van het bekijken van twee voertuigen van DV&O op 28 november 2006.

Rapport Gedetineerdenvervoer van de Inspectie voor de Sanctietoepassing, uitgebracht op 29 januari 2007.

Nadere reactie van de minister van Justitie van 24 april 2007.

Bevindingen

Zie beoordeling

ACHTERGROND

1. Vervoersinstructie Dienst Vervoer & Ondersteuning, circulaire van 4 februari 1998, kenmerk 675240/98/DJI, verlengd bij circulaire van 27 juli 2006, kenmerk 5399388/06/DJI

"Artikel 2.7 Het gescheiden vervoeren van gedetineerden

1 Tijdens eenzelfde transport kunnen meerdere gedetineerden worden vervoerd.

2 Mannen en vrouwen worden gescheiden. Elke groep moet in een apart compartiment worden geplaatst.

Zoveel mogelijk worden ook jeugdigen in een apart compartiment vervoerd.

3 Indien op een te vervoeren gedetineerden een bevel 'beperkingen' van kracht is, dient de coördinator/wagencommandant er zorg voor te dragen dat deze gedetineerde in afzondering wordt vervoerd. De aard van de beperking bepaalt de mate van separatie.

4 Bepaalde categorieën gedetineerden, bijvoorbeeld TBS-gedetineerden, worden op verzoek van de vervoersaanvrager gescheiden of in een afzonderlijk voertuig vervoerd.

(...)

Artikel 2.15 Het toezicht houden op de gedetineerden

De transportgeleiders houden tijdens het transport zoveel mogelijk toezicht op de gedetineerden."

2. Vervoer jeugdig ingeslotenen, circulaire van 9 juli 1999, kenmerk 761371/99 DJI (de geldigheidstermijn van vier jaren is niet verlengd, maar de circulaire wordt beschouwd als geldend beleid)

"I Wanneer is de DV&O verantwoordelijk voor vervoer

Civielrechtelijk ingeslotenen

Jeugdigen met een civielrechtelijke insluitingstitel (waaronder OTS) worden alleen door de DV&O vervoerd indien zij gaan naar een gesloten particuliere of rijks justitiële jeugdinrichting.

Het vervoer van jeugdigen met een civielrechtelijke insluitingstitel wordt door de DV&O uitgevoerd wanneer het vervoer betreft in het kader van een overplaatsing naar een gesloten inrichting of in het kader van de rechtsgang vanuit een gesloten inrichting en dit rechtsgangvervoer de grenzen van een arrondissement overschrijdt.

Binnen-arrondissementaal rechtsgangvervoer is een verantwoordelijkheid van de (parket)politie."

3. Artikel 37 c Verdrag inzake de rechten van het kind, d.d. 20 november 1989

"Ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, wordt behandeld met menselijkheid en met eerbied voor de waardigheid inherent aan de menselijke persoon, en zodanig dat rekening wordt gehouden met de behoeften van een persoon van zijn of haar leeftijd. Met name wordt ieder kind dat van zijn of haar vrijheid is beroofd, gescheiden van volwassenen

tenzij het in het belang van het kind wordt geacht dit niet te doen, en heeft ieder kind het recht contact met zijn of haar familie te onderhouden door middel van correspondentie en bezoeken, behalve in uitzonderlijke omstandigheden."

4. Inspectierapport Gedetineerdenvervoer, Inspectie voor de Sanctietoepassing, uitgebracht op 29 januari 2007, p. 26 - 27, 38 en 41

"2 Bevindingen

(...)

Communicatie

Indien zich tijdens het vervoer problemen voordoen tussen gedetineerden dan wordt dit door de transportgeleiders niet altijd opgemerkt. Hiervoor zijn verschillende oorzaken. Zo is er geen direct zicht vanuit het bestuurderscompartiment, waar tijdens de rit de twee transportgeleiders verblijven, op de gedetineerden in de compartimenten. Er is wel een klein schuifraam tussen het bestuurderscompartiment en de ruimte naar de compartimenten waar de gedetineerden verblijven, maar tijdens de rit wordt (en kan) dit nauwelijks (worden) gebruikt omdat het is aangebracht achter de passagiersstoel in het bestuurderscompartiment.

Het geluidsniveau in de bus is tijdens het vervoer zodanig dat het, behoudens door middel van schreeuwen, niet mogelijk is om verbaal contact tot stand te brengen tussen DV&O-medewerkers en gedetineerden. Daar komt bij dat volgens de gedetineerden het geluidsniveau van de radio, waarvan het signaal ook beschikbaar is in de compartimenten waar gedetineerden verblijven, tijdens het vervoer vaak zodanig luid is dat contact maken met het bestuurderscompartiment niet mogelijk is. Alleen bij een tussenstop, als de deuren opengaan, is het dan mogelijk om contact te hebben met de transportgeleiders. Een enkel DV&O-voertuig is wel uitgerust met een spreek-luisterverbinding tussen het verblijfscompartiment en het bestuurderscompartiment. De DV&O-medewerkers geven echter aan het niet prettig te vinden om met deze spreek-luisterverbinding te communiceren met gedetineerden vanwege het luide omgevingsgeluid en de inhoud van de uit te wisselen boodschappen (die vaak een behoefte duiden aan toiletgang die tijdens het rijden toch niet geboden kan worden). Desgevraagd geven de gedetineerden aan tijdens het vervoer de aandacht van de DV&O-medewerkers te kunnen bewerkstelligen door (extreem) te bonken op de wanden van de compartimenten. Deze aandacht kan er bij ernstige problemen, zoals een onderlinge vechtpartij, toe leiden dat door de DV&O-medewerkers spoorwegs naar een beveiligde omgeving wordt gereden om in te grijpen. In zeer extreme gevallen wordt onderweg gestopt en door middel van een noodknop in het voertuig de hulp ingeroepen van het Korps Landelijke Politie Diensten (KLPD). Assistentie is, naar zeggen van de DV&O-medewerkers, dan snel beschikbaar. Overigens geven zij aan dat extreme problematiek tussen gedetineerden tijdens het

vervoer niet vaak voorkomt. Afhankelijk van de omvang van een incident vindt er binnen een DV&O-unit evaluatie van een incident plaats. Incidenten waarbij fysiek geweld is toegepast worden altijd met de leidinggevende geëvalueerd.

(...)

3 Conclusies

(...)

Communicatie

De mogelijkheden tot communicatie tussen gedetineerden en medewerkers van de DV&O zijn tijdens het vervoer te beperkt. Er is geen direct toezicht door de transportgeleiders op de verblijfscompartimenten van de gedetineerden en ook is het nagenoeg niet mogelijk om tijdens het vervoer mondeling contact te leggen tussen gedetineerden en transportgeleiders.

(...)

4 Aanbevelingen

(...)

4.3 Aanbevelingen voor de Dienst Vervoer & Ondersteuning

8. Overweeg om vanuit het oogpunt van veiligheid ieder voertuig waarmee het vervoer van gedetineerden plaatsvindt en waarbij geen direct zicht is van de transportgeleiders op de compartimenten waarin de gedetineerden verblijven, uit te rusten met cameratoezicht en een (eenzijdige, vanuit het bestuurderscompartiment te bedienen) spreek-luisterverbinding tussen de verblijfscompartimenten van de gedetineerden en het bestuurderscompartiment..."

zie rapport 2007/100 en rapport 2007/102